

Com seran les pimes del l'era post-Covid

La paraula “crisi” en xinès es tradueix com weiji, que venen a ser dos caràcters: d'una banda, wei, que significa amenaça, perill, risc i por, i, d'altra banda, ji, amb què es designa, per a molts, el concepte d'oportunitat. La dualitat que implica aquest vocable és molt adequada per explicar la situació d'alta contingència que implica la Covid-19 per a les empreses, i al mateix temps obre les portes per reflexionar sobre nous escenaris per millorar.

INTRODUCCIÓ

- La Covid-19 ens va impactar fortament i de manera inesperada. Sentíem la música de lluny, que venia de la Xina, però semblava que no sonava per a nosaltres. De mica en mica sentíem la música més a prop, ens venia d'Itàlia, però no pensàvem que en pocs dies Espanya seria un dels països que encapçalaria tots els rànquings de contagis per coronavirus.
- En poques setmanes vam passar de posar-nos les mans al cap per la cancel·lació del Mobile World Congress a estar confinats a les nostres llars per la ràpida propagació del virus.
- Això ens va obligar, a empreses i treballadors, a improvisar moltes decisions, que gràcies a les ganes de tirar endavant de totes les parts van permetre continuar moltes de les activitats. Malauradament, això no va ser possible a tots els sectors perquè, com sabeu, molts van quedar totalment aturats com ara la restauració, el turisme, la cultura o les fires.
- Els que vam poder, vam haver de fer un aprenentatge exprés de noves eines digitals que ens permetien mantenir el contacte amb els nostres socis i/o companys, vam improvisar espais de treball a les nostres llars, vam fer malabars per compaginar la feina amb la cura dels fills o persones a càrrec...

WEI (AMENACES, PERILL, RISC, POR)

- Com dèiem en la introducció, les crisis tenen amenaces i riscos i també oportunitats. Centrem-nos primer en la part negativa.
- La crisi sanitària ha provocat, al seu torn, una de les pitjors crisis humanes i econòmiques. Si repassem la història més recent no trobarem una crisi amb un impacte tan intens, global i sobtat com el que està provocant la Covid-19.
- Queden encara per veure les conseqüències que la crisi acabarà tenint, però fins ara ja ha deixat moltes víctimes pel camí: familiars, amics i altres persones que ens han deixat.

- En el camp econòmic, a PIMEC vàrem calcular, abans de vacances, que més d'un 20% del teixit empresarial del nostre país tancaria a causa del coronavirus. Ara podem dir que amb el nou rebrot de juliol aquest percentatge se n'anirà més cap al 30%.
- Aquest estiu ha estat nefast, especialment per al sector turístic que, com saben, representa més d'un 12% del PIB del nostre país. La desafortunada quarantena que es va imposar va alarmar els potencials turistes i els nous rebrots, amb el nostre alt índex d'infectats per milió d'habitants, van rematar l'arribada de turistes. Recuperar aquest turisme no serà un tema ràpid, ni de bufar i fer ampolles. És un problema seriós de recuperació d'aquest sector, sense oblidar la restauració, autònoms, cultura, serveis d'aquests sectors, etc. D'aquí el nostre pessimisme apuntant que un 30% podria no obrir portes de manera definitiva.
- Aquest percentatge variarà molt en funció de la generositat o no de les ajudes en crèdits, bonificacions, ajornament de pagaments d'impostos, ERTOS, etc. Com més ajudes, menys tancaments. També l'encert o no de l'aplicació dels fons europeus –140.000 M– farà variar el percentatge de tancaments. Jo voldria fer aquí un reconeixement a la UE per l'aposta de posar en marxa aquestes importants ajudes. A vegades dubtem de si tenim una UE amb vocació d'estat únic europeu. No el tenim encara, però aquesta decisió ha estat a l'altura de com si el tinguéssim.
- Un recent informe del Banc d'Espanya constata que la major part del teixit empresarial, petites i grans sense excepció, té un dèficit crònic de liquiditat i una estructura financera que cal millorar per estar tranquils.
- Aquests dèficits de les empreses no deixen de ser una rèplica de l'elevat endeutament que té Espanya, que s'agreujarà amb la Covid-19, i fruit de molts anys d'estirar més el braç que la màniga amb polítiques de costoses inversions no rendibles, d'infraestructures radials ruïnoses amb esperit únic d'enfortir la capitalitat de Madrid i també amb polítiques que no han prioritzat mantenir i millorar la nostra competitivitat com a país.
- Però **acabarem**, la meua intenció d'avui no és transmetre pessimisme i fer-los passar una mala estona, que això ja ens ho fem sols cadascun de nosaltres amb la difícil situació actual.
- Aquesta situació també ens presenta oportunitats que contrapesaran els efectes negatius esmentats.

JI (OPORTUNITATS)

NOU MODEL PRODUCTIU - TELETREBALL

- El teletreball ha sigut una de les noves oportunitats. Més ben dit, no era una nova oportunitat però mai l'havíem impulsat com ara. Abans, les xifres de teletreball a Espanya se situaven al voltant del 8% i durant la pandèmia s'han situat al voltant

del 60%. I ara ha vingut per quedar-se. Per a grans empreses i per a les pimes. Aquest 60% durant la pandèmia s'ha donat majoritàriament en les pimes. La consolidació del seu bon ús és una oportunitat per modernitzar el treball, per millorar la productivitat de les empreses i la conciliació laboral i personal. I com deia ahir el conseller de Treball, va en la bona direcció de complir amb l'ODS de sostenibilitat.

És una eina que pot trencar la vella lògica del presencialisme a la feina, que té una dubtosa productivitat si no s'aplica bé. També pot suposar una reducció de costos per a les empreses i per als empleats. Fins i tot penso que pot tenir conseqüències positives en els indicadors del que anomenem fals absentisme, com ja s'apunta en una recent enquesta que a Pimec acabem de presentar. No sembla que hagi de tenir afectació en els salaris, però sí que serà un factor que es tindrà en compte a l'hora d'avaluar les feines o de seleccionar personal.

No obstant això, cal tenir en compte que no totes les feines es poden fer amb teletreball. Durant la pandèmia hem comprovat que justament molts dels serveis essencials han estat feines que requereixen presencialitat. El contacte amb els companys també ajuda a reforçar el sentit de pertinença dintre d'una empresa. Dit això, tenim potencialitat perquè el teletreball augmenti, si ho comparem amb els majors percentatges que ja es donen en altres països.

En resum, el teletreball aportarà un canvi positiu dins de les nostres empreses, de les nostres pimes, i serà un factor que obligarà a un compromís, a una major confiança i responsabilitat en l'entorn de les relacions laborals.

VENDA ONLINE

- La venda online també tindrà un abans i un després de la Covid-19 per als nostres comerços i pimes. Mentre que el comerç de proximitat de barri, no alimentari, tocava fons durant els pitjors mesos de pandèmia, Amazon i altres plataformes de venda online batien rècords.
- I quasi poden dominar el món. Ja veiem que les entitats bancàries s'afanyen a fer-se més grans davant les amenaces, però també que aquestes grans companyies és molt probable que entrin amb força en el mercat financer.
- El sector retail ja patia un procés de transformació important però la pandèmia ha accelerat aquest procés. El petit comerç ha fet avenços però ara, inevitablement, ha de fer un pas més accelerat. Ha de potenciar la venda online, sens dubte. I també especialitzar-se i generar aliances per competir pel que fa a la gamma de productes i estocs. En resum, ha d'oferir quelcom diferent, especial que pugui competir amb els grans gegants de la distribució. Atenció, proximitat, qualitat...

- En aquest punt, també hem de fer una reflexió com a societat. Els consumidors tenim el poder i podem triar en quina societat volem viure. Una ciutat o un poble sense comerç de proximitat pot ser una ciutat o un poble trist, amb poc atractiu per als visitants i per als seus habitants. Amb això vull dir que cal comprar al comerç de proximitat per no agreujar la seva situació.
- Un tancament fort de petits comerços comportaria també una reflexió sobre què fer amb els espais que ara ocupen. Millor que no succeeixi i que puguem mantenir aquest comerç de proximitat.
- La venda online esdevé una bona oportunitat per potenciar la venda de tots aquells productes fets en zones rurals o allunyades dels centres urbans. El seu comerç ja està creixent amb força i només acaba de començar, però esdevindrà una excel·lent oportunitat per als productes i productors rurals.

CANVI DEMOGRÀFIC

- Tenim el problema creixent de la desertització de les zones rurals. El teletreball pot revertir, en part, aquesta situació. Està augmentant l'interès per viure i treballar en poblacions, petites o rurals. Aquest estiu ho hem pogut comprovar.
- Els ajuntaments han d'aprofitar aquest moviment. Oferint espais, habitatges, etc. Fins i tot això pot ajudar a consolidar la situació de les escoles rurals, a punt de tancar per manca d'alumnes.
- La millora de les comunicacions locals ajudarà en aquest moviment i també pot portar com a conseqüència la implantació d'indústries en àrees rurals on fins ara són escasses, en comparació amb el que podem veure en altres països.
- Aquest moviment també farà reflexionar sobre la convenient millora dels transports públics d'accés a ciutats, la necessària millora dels trens de rodalies i fins i tot la construcció d'aparcaments dissuasius a l'entrada de les ciutats.
- Les telecomunicacions esdevenen cabdals per augmentar o consolidar la vida en aquestes poblacions. Tenir una bona connexió a internet s'ha convertit en un factor absolutament prioritari.
- La Generalitat està fent una bona feina per fer arribar la fibra als polígons industrials i a les poblacions allunyades. Cal no defallir en aquest objectiu, tan prioritari, i esperem que els fons europeus ajudin a anar més ràpid. En el nou Pla Industrial per a Catalunya, que espero que aviat començarem a treballar amb Generalitat i agents socials, serà un altre cop una prioritat que posarem sobre la taula.

- Aquest canvi demogràfic, de la ciutat al poble, és un altre dels canvis positius que es donen com a conseqüència de la Covid-19.

DESGLOBALITZACÓ

- La pandèmia també va comportar problemes molt greus d'aprovisionaments i restriccions duaneres per importar productes sanitaris i de tota mena fabricats a la Xina o altres països *low cost*. Vam viure situacions dramàtiques d'embús a les duanes i de retards en l'arribada de productes bàsics. El fet de confiar i buscar costos baixos a països allunyats pot comportar problemes molt greus i absolutament imprevistos, que trenquin les cadenes de subministrament i de producció, i ja hem vist el cost social i humà que ha tingut la manca de material mèdic i sanitari.
- La Covid-19 podria ara donar el toc de gràcia a una globalització ja en crisi. Alguns analistes consideren que podríem retrocedir una dècada a nivell d'integració comercial entre estats. Altres, creuen que la pandèmia ha evidenciat alguns desequilibris insostenibles, com el fet que la majoria dels productes mèdics es fabriquin a la Xina.
- El futur ha de ser més "regional" i amb menys importacions de països llunyans, vista l'experiència.
- Parlem de nou de sostenibilitat. La protecció del medi ambient ens porta irremeiablement a seguir per aquest camí, ja que és poc sostenible que determinats productes es fabriquin a 10.000 km del seu mercat final.
- Caldrà potenciar la producció local o en països *low cost* propers (el Marroc, nord d'Àfrica). És un moviment de desglobalització que es produirà, vistes les experiències, i que pot ser una oportunitat per donar més feina a les nostres empreses. Els nostres governs han d'incentivar el trasllat d'aquestes produccions. Sense oblidar que la pandèmia comportarà una potenciació local de la producció en l'àmbit de la salut, de la biomedicina i de tot el que té a veure amb aquest sector.

DIMENSIÓ DE LES PIMES

- La dimensió de les nostres pimes, encara que no ho sembli, també és un factor per reflexionar en el futur post-Covid-19. Ja hem vist que una petita dimensió té relació directa amb més feblesa i poca capacitat d'aguantar a l'hora d'afrontar situacions com la d'aquesta pandèmia. Ho hem vist amb els nostres autònoms i petites empreses. No és una qüestió de rendibilitat, que probablement també, sinó de capacitat d'aguantar.

- Tenim unes pimes que els convé guanyar dimensió, de manera generalitzada. Pel que hem dit però també, i ja fa temps que ho diem, per poder internacionalitzar-se millor i per altres factors que ara no detallarem però que justifiquen la conveniència de créixer. Tenim una mitjana aproximada de 4 treballadors per empresa, molt inferior a la d'altres països.
- Cal un pla a 10 anys vista per ajudar a créixer, i fer-ho és una responsabilitat dels governs. Reorientar les abusives polítiques de pagaments dels proveïdors públics i privats dins dels terminis legals, fiscalitat i impost de societats adequat a les pimes i no el doble que a les grans empreses, representativitat sindical proporcional a la dimensió, més formació professional, són alguns dels objectius per aconseguir-ho, a més de l'aposta digital a les pimes.
- Demà entra al Congrés dels Diputats la proposta de Llei d'un règim sancionador de la morositat que, si s'aprova, pot ser un bon pas endavant per ajudar les pimes a cobrar millor de les grans empreses. Fa anys que des de Pimec estem lluitant per millorar els pagaments que ara ofeguen qualsevol possible creixement de les pimes.

Per anar acabant, he intentat fer unes reflexions sobre les conseqüències positives i negatives que ens ha portat la Covid-19 i els impactes que tindran en les nostres pimes. De ben segur que hi ha altres impactes que no he exposat i molts que encara no coneixem. Però sembla clar que les nostres pimes han de preparar-se no sols per als aspectes negatius que ens porta aquesta pandèmia sinó també per a les oportunitats que ja veiem que portarà.

COM SERAN LES PIMES DE L'ERA POST-COVID?

- Moltes hauran tancat però les que perdurin seran més fortes i resilients, sens dubte.
- Seran més productives gràcies a la digitalització i la reducció de despeses en desplaçaments, lloguers, etc., si bé hauran de fer un esforç per adaptar-se als ràpids canvis que comporta aquesta digitalització.
- Tindran més sensibilitat i compromís davant de tot el que representi millorar la sostenibilitat en la seva activitat.
- També hauran de millorar la seva capacitat financera i els recursos propis per fer front a situacions com la que ens ha portat la Covid-19.
- Les pimes de l'era post-Covid hauran de treballar per ser més grans. Aquest país ha de fer un pla a 10 anys vista perquè les pimes guanyin en dimensió.
- Moltes gràcies per escoltar-me.